

Čari dvojstva / i slika i skulptura

Galerija Kulturnog centra Novog Sada

Svetlana Mladenov

Zoran Pantelić / Mahuna, 1992, vareni lim, 195 x 40 x 40

Prateći vrlo aktivno zbivanja u umetnosti "osamdesetih", pojavu nove slike, novog ekspresionizma, transavangarde... kao i dalje umetničke procese tokom devete decenije, likovni kritičar Sava Stepanov ostvario je niz vrlo zanimljivih i značajnih autorskih izložbi kao što su: "Nova apstrakcija", "Crtež nove slike", "Slikarstvo zrele strasti", "Grupe u jugoslovenskoj likovnoj umetnosti osamdesetih", "Slika-prostor"... Njima je želeo da ukaže na relevantne pojave i nova gibanja u umetničkoj praksi protekle decenije, kao i da zabeleži i pisanom rečju proprati i objasni karakteristične procese jugoslovenske likovne scene. Njegova sposobnost da uoči svaki nagoveštaj "novog" u umetnosti svoga vremena, da izdvoji određene ličnosti, te pronade nit koja spaja ponekad sasvim različite individualnosti, sažeta je u knjizi "Potreba za slikom" koja je posvećena umetnosti devete decenije.

Izložbom "Čari dvojstva: slika i skulptura" organizovanoj ove godine u Galeriji Kulturnog centra Novog Sada, on nastavlja svoj rad na polju istraživanja aktuelnih umetničkih procesa. Već na izložbi "Slika-prostor" bavio se problemom prostora karakterističnim za umetnost osamdesetih, dok na novosadskoj izložbi "Čari dvojstva: slika i skulptura" isti problem se proširuje i dobija neka nova svojstva primerena umetnosti devedesetih. Atmosfera postmoderne iz osamdesetih nastavlja da traje u devedesetim kroz izraženi individualizam i naglašeni subjektivistički stav u kome umetnik-pojedinaac ima ključno mesto. Nema jedinstvenog pravca ni istovetnog stila, već legitimitet dobijaju estetski pluralizmi kroz egzistiranje određenih ličnih mentalnih koncepata koji zajedno čine duh vremena početka devedesetih. Naglašeni intelektualizam i isticanje ideje i mišljenja kao osnovnog pokretača i impulsa stvaralačkog napora od koga zavisi konačna realizacija dela, ali i sam izbor materijala, još jedna je značajka umetnosti ovog perioda. Ideja se čini važnijom od dobijenog rezultata, a mentalni i intelektualni naponi postaju imperativ ove umetnosti. Čulnost i osećajnost su u drugom planu. Emocije su

podređene jednom racionalnijem pogledu na stvarnost.

Pojava sasvim mlade generacije vajara početkom devedesetih otvara novo poglavlje u jugoslovenskoj skulpturi i umetnosti uopšte. Uvek u senci slikarstva, skulptura sa ovom generacijom postaje nosilac novih umetničkih znakova. Umetnost sa početka osamdesetih i dešavanja u protekloj deceniji, uticala su na formiranje najmlađe generacije vajara. Na izložbi "Čari dvojstva: slika i skulptura" susreću se dve različite grupe umetnika. Jedna je proistekla iz umetničke prakse osamdesetih, nove slike i novog ekspresionizma u kojoj ih prostor ravne površine nije zadovoljio, te prodorom slike u mnogo otvoreniju ravan pokušavaju da snažnije opredmete i materijalizuju prvobitnu zamisao. Iskorakom slike u prostor u svojim slikama-instalacijama sintetizovali su pikturalne i skulpturalne elemente ("Verbumprogram", Grozdanić, Todorović, Prodanović). Drugu grupu čine mladi umetnici sa početka devedesetih godina koji (pre svega vajari), prihvataju i skulpturu i sliku kao ravnopravan način izražavanja sopstvenih ideja. Često je to istovetan umetnički postupak izveden u dve različite likovne discipline, slici i skulpturi. Za ove umetnike slika ili crtež ne služe kao objašnjenje za oblike izvedene u prostoru, već pokušavaju da istu zamisao, istu unutrašnju potrebu ili intelektualnu sadržinu prenesu na hartiju ili platno, te crtež (slika) i skulptura u opusu ovih umetnika dobijaju paralelnu dimenziju (Jelenković, Pantelić, Rakić, Škulec, te nešto stariji Crnčević).

Iz sopstvenog kontinuiteta proisteklo je nastojanje Koste Bogdanovića (generacijski najstariji) da kroz skulpturu i crtež-reljef ostvari svoje svedene geometrizovane oblike. Bojom i zarezivanjem površine unosi potrebnu dozu čulnosti. Njegove radove ne možemo podvesti ni pod jednu navedenu grupu, a ipak sa njima mu je zajednička potreba za eksperimentisanjem prostorom, kao i za istovremenim prisustvom unutra i izvan. To brisanje strogih granica među različitim medijima likovne umetnosti (slike i skulpture) njihovo preplitanje i prožimanje, tako karakteristično za avangardne pokrete u umetnosti osamdesetih i početka devedesetih, na ovoj izložbi je još jednom potvrđeno.

Kosta Bogdanović / Iluzija opredmećenja III, 1992, paljeno bojeno drvo, šperploča, 121 x 80 x 3 cm